

جامه‌شناسی

و تاسخ

www.ketab.ir

سرشناسه: مطهری، مرتضی، ۱۲۹۸ - ۱۳۵۸.
عنوان و نام پدیدآور: جامعه‌شناسی و تاریخ/ مرتضی مطهری؛ [کاری از دبیرخانه
بینش مطهر].
مشخصات نشر: تهران: بینش مطهر، ۱۴۰۰.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۷۷۹۵-۰۶-۶
وضعیت فهرست‌بندی: فیپا
موضوع: تاریخ -- جنبه‌های مذهبی -- اسلام
موضوع: اسلام -- جنبه‌های اجتماعی
شناسه افزوده: دبیرخانه طرح مطالعاتی بینش مطهر
رده‌بندی کنگره: BP۲۳۰
رده‌بندی دیوئی: ۲۹۷/۴۸۳
شماره کتابشناسی ملی: ۸۴۰۷۷۱۰

جامعه‌شناسی و تاریخ

مؤلف: متفکر شهید استاد مرتضی مطهری

ناشر: بینش مطهر
چاپخانه: مرکز چاپ و نشر اسراء
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۰
شمارگان: ۵۰۰
قیمت: ۵۷۰۰۰ تومان

* لطفاً نظرات ارزشمند خود را به دبیرخانه بینش مطهر یا به آدرس

hashemi4693@gmail.com ارسال نمایید.

* جهت راه‌اندازی طرح و هماهنگی امور مربوطه با دبیرخانه تماس حاصل فرمایید.

آدرس: تهران، خیابان دکتر شریعتی، نرسیده به میدان قدس، خیابان رضایی، خیابان جورابچی،

کوچه عابدی، بن‌بست اطلسی، پلاک ۹۰، مؤسسه فرهنگی بینش مطهر.

تلفن: ۰۲۱-۲۲۲۳۸۰۴۹ و ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸ و ۰۲۱-۲۲۶۷۶۵۳۸

آدرس سایت: www.bineshemotahar.ir

فهرست مطالب

۱۳.....	مقدمه.....
فصل اول: جامعه در قرآن	
۱۸.....	درس اول: ترکیب جامعه از افراد.....
۱۸.....	کلیه سوالات انگیزشی و امتحانی.....
۲۰.....	مرکب حقیقی و اعتباری.....
۲۱.....	فرضیه‌ها درباره ترکیب جامعه.....
۲۲.....	اهمیت بحث حقیقی و یا اعتباری بودن وجود جامعه.....
۲۳.....	لوازم نظریه مدنی بالطبع یا بالاضطرار بودن انسان.....
۲۴.....	بررسی مسئله از منظر قرآن.....
۲۵.....	بررسی آیات ناظر به اجتماعی بودن انسان.....
۲۵.....	الف) آیه سوره مبارکه حجرات.....
۲۵.....	اقوال درباره تفاوت میان «شعبه» و «قبیله».....
۲۶.....	نهضت شعوبیه.....
۲۷.....	پیام آیه سوره حجرات.....
۲۸.....	حکومت واحد جهانی.....
۲۹.....	نظریات موجود در مسئله.....
۲۹.....	ب) آیه سوره مبارکه زخرف.....
۲۹.....	مقصود از معیشت و تفاوت میان انسان‌ها.....
۳۱.....	دفع یک توهم.....
۳۲.....	فرق مرکب حقیقی و اعتباری.....
۳۳.....	تصور ابتدایی از ترکیب جامعه.....
۳۳.....	تحلیل کیفیت ترکیب جامعه.....
۳۴.....	اصالت جامعه.....
۳۵.....	وجود حقیقی جامعه در قرآن.....
۳۶.....	آیات دال بر وجود حقیقی اجتماع.....
۴۰.....	استقلال اجزا در مرکبات.....
۴۱.....	استقلال اجزاء در انسان.....
۴۱.....	اختلاف نظر ما با «دورکهم».....
۴۲.....	توجه قرآن به استقلال فرد.....

درس دوم: تأثیر جامعه بر فرد و نقش فطرت.....	۴۴
کتاب سوالات انگیزشی و امتحانی.....	۴۴
احادیث درباره پیوند میان فرد و جامعه.....	۴۵
تأثیر کُبرا و در اجتماع.....	۴۶
قرآن، و آزادی و اختیار افراد در قبال جامعه.....	۴۷
رفع تضاد ابتدایی میان آیات.....	۴۸
حدیث نبوی.....	۴۹
ریشه دو نظریه.....	۵۰
نظریه فطرت.....	۵۱
مسخ فطرت و تأثیر عمل.....	۵۲
جبر و اختیار اجتماعی.....	۵۴
نمونه‌های قرآنی.....	۵۴
چند پرسش.....	۵۴
درس سوم: طرح و الگوی جامعه.....	۵۶
کتاب سوالات انگیزشی و امتحانی.....	۵۶
بررسی وجود و یا عدم الگو و طرح در جامعه.....	۵۷
منطق قرآن.....	۵۹
بررسی نظر مخالف.....	۵۹
ضرورت حفظ «من» اجتماعی.....	۶۰
مبنای جدید برای ناسیونالیسم.....	۶۱
تطبیق این نظریه با دین.....	۶۲
تحریف در معنای آیه و نظریه مفسرین.....	۶۴
نقد و بررسی.....	۶۵
تفاوت نگاه اسلام با فلسفه غرب.....	۶۶
معنای صحیح از خود بیگانگی.....	۶۶
هدفداری یا بی هدفی جامعه.....	۶۸

فصل دوم: تاریخ در قرآن

درس چهارم: مقدمات بحث تاریخ.....	۷۱
کتاب سوالات انگیزشی و امتحانی.....	۷۱
تعریف تاریخ.....	۷۲
دو تعبیر از تاریخ.....	۷۲

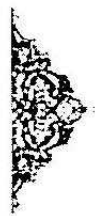
۷۲	۱. تعبیر سطحی
۷۳	۲. تعبیر عمیق
۷۴	تاریخ افراد
۷۴	روش صحیح نگارش شرح حال افراد
۷۵	سرّ عدم استفاده صحیح از تاریخ معصومین:
۷۵	تحلیلی درباره تاریخ اقوام
۷۷	کلام ابن خلدون
۷۸	مطالعه عینی و ذهنی
۷۸	کیفیت مطالعه تاریخ
۷۹	شرایط آموزنده نبودن تاریخ
۸۰	شرایط درس آموز بودن تاریخ
۸۰	انواع درس آموز بودن تاریخ
۸۱	لوازم دو نوع نگاه به عوامل مؤثر در تاریخ
۸۴	حق بقا و حیات از نظر قرآن
۸۵	درس پنجم: انواع علم تاریخ
۸۵	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۸۶	۱. اوضاع و احوال گذشتگان
۸۷	۲. علم به قواعد حاکم بر زندگی گذشتگان
۸۸	مشخصات و ویژگی ها
۸۹	شباهت و تفاوت میان تاریخ و علوم طبیعی
۹۰	شباهت و تفاوت میان جامعه شناسی و تاریخ
۹۱	تردید در علمی بودن تاریخ
۹۲	ایرادات نسبت به بی اعتباری تاریخ
۹۲	۱. انتخاب گری
۹۴	۲. کلیت دهی
۹۴	تاریخ «شدن»
۹۶	تفاوت تاریخ به معنای سوم با تاریخ به معنای دوم
۹۶	معنای دقیق «فلسفه تاریخ»
۹۸	درس ششم: طبیعت تاریخ
۹۸	که سوالات انگیزشی و امتحانی
۹۹	مقصود از کلمه طبیعت

۱۰۱	طبیعت ثانویه
۱۰۲	عادت‌پذیری انسان و جامعه
۱۰۲	نظریات درباره طبیعت جامعه
۱۰۲	۱. طبیعت مادی
۱۰۳	۲. طبیعت معنوی
۱۰۳	شرط و غایت
۱۰۳	۳. طبیعت مزدوج
۱۰۴	تبیین نظریه اول
۱۰۶	تحلیل نظریه دوم
۱۰۷	تبیین نظریه سوم
۱۰۹	مسئله طبقات
۱۱۰	وحدت‌بخش بودن پیوند ایمانی
۱۱۲	درس هفتم: اصول مادیت تاریخ
۱۱۲	کتاب سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۱۳	اصول مادیت تاریخ
۱۱۳	۱. تقدم جسم بر روح
۱۱۵	۲. تقدم جامعه بر فرد
۱۱۶	زننده پسر بیدار
۱۱۷	داستان ابراهیم عليه السلام در قرآن
۱۱۹	۳. زیربنا بودن سازمان‌های اقتصادی
۱۲۰	نظریات درباره نحوه ارتباط سازمان‌های اجتماعی
۱۲۲	اقتصاد، مقیاس همه‌چیز
۱۲۶	ادعای بدون دلیل مارکسیسم
۱۲۸	نظریه طبقات
۱۲۹	طبقه سیر و گرسنه
۱۳۱	درس هشتم: مادیت تاریخ از نظر قرآن (۱)
۱۳۱	کتاب سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۳۲	ارزش امور روانی از نظر مادیین
۱۳۲	ارزش ایمان و عمل صالح از نظر مکاتب
۱۳۴	ریشه مسئله از نظر فلسفی
۱۳۴	ایمان در مکاتب مادی و الهی

۱۳۵	 اصول مکاتب الهی
۱۳۵	 ۱. تقدم امور روحی بر مادی
۱۳۶	 ۲. اصالت نیازهای معنوی
۱۳۶	 لذات مادی و معنوی
۱۳۷	 ۳. تقدم وجود فردی بر وجود اجتماعی
۱۳۸	 ۴. هم‌عرض بودن سازمان‌های اجتماعی
۱۳۹	 تفاوت سبک قرآن با کتب بشری در تبیین مسائل
۱۴۰	 معیارهای قرآن
۱۴۰	 ۱. انتخاب مخاطب
۱۴۱	 رفع یک اشتباه
۱۴۲	 عمومیت خطابات قرآنی
۱۴۲	 قیام علیه خود
۱۴۳	 اهمیت مسئله وعظ و تذکر
۱۴۴	 ارزش کار انبیاء:
۱۴۴	 مستضعفین و اغنیاء، مخاطب انبیاء
۱۴۶	 معرفی کتب
۱۴۹	 درس نهم: مادیت تاریخ از نظر قرآن (۲)
۱۴۹	 کتب سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۵۰	 ۲. موضع‌گیری‌های قرآن
۱۵۰	 عناوین قبل و بعد از دعوت
۱۵۱	 تحلیل معنای کفر و کافر از منظر قرآن
۱۵۲	 کفر ممدوح
۱۵۲	 تحلیل معنای شرک و انواع آن از نظر قرآن
۱۵۴	 عمومیت معنای شرک از منظر قرآن
۱۵۵	 یک مثال
۱۵۶	 عناوین دیگر قبل از دعوت
۱۵۶	 بررسی توجیه مادی تاریخ از منظر قرآن
۱۵۷	 ماهیت دین از منظر مادیین
۱۵۸	 تضاد اولیه، از منظر مادیین
۱۵۹	 بررسی آیات
۱۵۹	 ۱. آیاتی که ظاهر آن دلالت بر مدعای مادیین دارد

۱۶۰	۲. آیات ناقض ادعای مادیین
۱۶۱	راه جمع میان آیات
۱۶۳	درس دهم: مادیت تاریخ از نظر قرآن (۳)
۱۶۳	کجه سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۶۴	آیات ناظر به معنوی بودن تاریخ
۱۶۴	۱. آیه ۳۱ سوره آل عمران
۱۶۵	۲. آیه ۱۲۵ سوره نحل
۱۶۶	۳. آیه ۶۴ سوره آل عمران
۱۶۶	۴. آیات سوره نساء
۱۶۸	۵. آیات ناظر به رضوان الهی
۱۷۰	۶. آیات نصرت خدا
۱۷۳	۷. آیات سوره حج
۱۷۴	مطلع دعوت پیغمبر اسلام
۱۷۷	درس یازدهم: مادیت تاریخ از نظر قرآن (۴)
۱۷۷	کجه سوالات انگیزشی و امتحانی
۱۷۸	بیان طرفداران مادیت تاریخ
۱۷۹	تقسیم جامعه به دو طبقه با دو طرز فکر
۱۸۰	پیدایش تضاد
۱۸۱	مذهب از نظر مادیت تاریخ
۱۸۳	قطببندی‌های اجتماعی در قرآن از نظر قائلین به مادیت تاریخ
۱۸۴	شواهد عدم مادیت تاریخ از نظر قرآن
۱۸۴	۱. عمومیت خطاب‌های قرآنی
۱۸۵	۲. سبک دعوت انبیای گذشته
۱۸۷	۳. داستان سحره فرعون
۱۸۸	فرزدق و هشام
۱۸۹	۴. آیات سوره طه
۱۹۰	موانع پذیرش دعوت
۱۹۰	۱. گناه
۱۹۲	۲. عادت اجتماعی
۱۹۳	معرفی ضدها
۱۹۴	درس دوازدهم: موانع پذیرش دین
۱۹۴	کجه سوالات انگیزشی و امتحانی

۱۹۵	مانعیت اتراف از لحاظ اخلاقی و اجتماعی
۱۹۶	سه گروه در مقابل دعوت پیامبران
۲۰۰	تحلیل و بررسی آیه استضعاف
۲۰۲	آیا آیه یک اصل کلی را بیان می‌کند؟
۲۰۴	جمع صحیح میان آیات
۲۰۶	دو نوع استکبار
۲۰۷	آیات استکبار
۲۱۰	درس سیزدهم: بررسی آیات استضعاف و استکبار
۲۱۰	کسب سوالات انگیزشی و امتحانی
۲۱۲	توجیهات سه‌گانه
۲۱۲	نظریه اول
۲۱۳	نظریه دوم
۲۱۵	نظریه سوم
۲۱۵	نقد و بررسی
۲۱۶	کدام مستضعفین؟
۲۱۸	ملامت مستضعفین
۲۲۰	اقسام مستضعفین
۲۲۰	محاکمه میان مستکبر و مستضعف
۲۲۲	ریشه فسادها، و مخالفت‌ها در مقابل دعوت پیامبران
۲۲۴	آیات سوره غافر
۲۲۶	درس چهاردهم: مذهب و گرایش‌های مذهبی از نظر قرآن
۲۲۶	کسب سوالات انگیزشی و امتحانی
۲۲۷	نظریات اجتماعی درباره مذهب
۲۲۷	۱. نظریه دورکهم
۲۲۷	۲. نظریه مارکسیسم
۲۲۹	۳. نظریه برخی ماتریالیست‌ها
۲۳۱	۴. نظریه قرآن
۲۳۳	منشأ شرک از منظر قرآن
۲۳۵	ضرورت حفظ حریم توحید
۲۳۷	قوت نیروی عادت
۲۳۸	فساد عمل‌ها
۲۳۸	رسالت ادیان الهی

بسم الله الرحمن الرحيم

پس از حمد و تسبیح خدای تعالی، سلام و درود خویش را به روان پاک استاد شهید مرتضی مطهری رحمه الله نثار می‌کنیم که با بی‌شمار فروع و آثار خود، مردگان را حیات بخشید و به ظلمت‌ها نور افشاند، معلم شهیدی که پس از گذشت چند دهه از شهادتشان آثار و مآثر باقیمانده از ایشان همچنان از طراوت و سرزندگی خاصی برخوردار بوده، جوابگوی بسیاری از مسائل و نیازهای فکری جامعه است. از این رو ولی معظم فقیه آثار ایشان را به عنوان مبنای فکری نظام جمهوری اسلامی معرفی نموده است.

در طول سالیان پس از شهادت ایشان در تنظیم و چاپ آثار استاد، زحمات زیادی صورت پذیرفته که جای تقدیر و تشکر دارد؛ اما با توجه به تجربه مستمر طرح مطالعاتی آثار شهید مطهری و بازخورد نظرات مخاطبین و اندیشه‌جویان، لزوم بازنگری در نحوه چینش مطالب استاد، مشهود می‌باشد؛ بنا به ضرورت فوق دبیرخانه بینش مطهر به سفارش معاونت تعلیم و تربیت سازمان بسیج، اقدام به بازنگری و بازسازی آثار ایشان نموده است.

ویژگی‌های کتاب جامعه‌شناسی و تاریخ

۱- برای تحقق نظام فکری، در سیر مطالعاتی پس از طرح مبحث زیربنایی هستی‌شناسی توحیدی، در حوزه صفات و اسماء الهی، صفت عدل الهی (به عنوان شاخص‌ترین صفت در سرنوشت انسان و جهان) مورد توجه قرار گرفته و این پرسش‌ها مطرح می‌شود: آیا جهان براساس برنامه مشخصی در نظام احسن برای رسیدن به غایتی معلوم، توسط فاعل حکیم بنا شده

است؟ آیا خداوند متعال عالم و دستورات شریعت را براساس نظام حق تشریع فرموده و بر همان اساس احکام حقوقی و فقهی را وضع نموده است؟ آیا در این نظام، انسان‌ها برای انتخاب و اختیار در تصمیم‌گیری و انجام بعضی اعمال است یا مجبور به پذیرش تقدیرات از پیش تعیین‌شده الهی است؟ آیا پاداش و جزای الهی براساس نظام عادلانه‌ای طراحی شده است یا اینکه بر وفق نظر اشاعره و اهل سنت هرچه خداوند انجام دهد همان عدل است و لزومی ندارد منطبق بر نظام خاص و چارچوب‌هایی که عقل توان فهم آنها را دارد، باشد؟

در کتاب عدل و قدر به این مباحث پرداخته شد و معلوم شد که فقط در صورتی که اعتقاد به نظام ذاتی حق و عدالت داشته و برای عقل شأنیت درک حسن و قبح قائل باشیم، می‌توانیم فلسفه اجتماعی اسلامی داشته باشیم و از حرکت جوامع بشری و سیر تاریخ جوامع، مبانی حقوقی استنباط نماییم. تنها در این صورت است که از سیر زندگی هادیان معصوم علیهم‌السلام در حوزه فرد و اجتماع، سیره و منطق عملی هدایت اجتماعی و تاریخی استخراج می‌گردد، لذا در سی و هفتمین کتاب سیر مطالعاتی بعد از کتاب عدل و قدر و قبل از کتب پیامبرشناسی، امام‌شناسی و رستاخیز کتاب «جامعه‌شناسی و تاریخ» جایابی شده است.

۲- در این کتاب ابتدا به هویت جامعه و نحوه ترکیب آن از افراد و نحوه اصالت آن و سپس به بحث تاریخ، انواع علم تاریخ، مادیات تاریخ و تحلیل و نقد آن و بیان نظر قرآن در زمینه ماهیت تاریخ پرداخته شده است.

فصل اول کتاب حاوی جلساتی از استاد تحت عنوان معارف قرآن است که به موضوع جامعه و تاریخ در قرآن اختصاص داشت. و علاوه بر آن مطالبی از استاد که در کتاب مقدمه جهان‌بینی حاوی مطلب اضافه‌ای نسبت به این جلسات بوده در پاورقی آورده شده است.

فصل دوم کتاب علاوه بر آن جلسات مذکور مقداری از جلسات فلسفه تاریخ استاد را هم دربر دارد.

۳- به منظور استفاده هرچه بیشتر اندیشه‌جویان مطالب به صورت درسی ارائه شده و در ابتدای هر درس سئوال‌های اصلی و انگیزشی آن آورده شده است.

۴- یکی از مشکلات مخاطبین آثار شهید مطهری، مواجه با واژه‌ها و مفاهیمی است که احیاناً معانی آنها را بلد نیستند؛ لذا تصور می‌کنند مطالب استاد را متوجه نمی‌شوند و در بسیاری موارد ادامه مطالب را رها نموده و اظهار می‌دارند آثار شهید مطهری سخت است. برای رفع این مشکل، توضیح واژه‌هایی که ممکن است برای مخاطب دشوار باشد، در پاورقی ارائه شده است. این توضیحات حتی المقدور برگرفته از سایر آثار استاد می‌باشد.

۵- برای جلوگیری از ملالت مخاطب از مطالعه مطالب تکراری، در صورت امکان و عدم انقطاع مطالب تکرار شده را به پاورقی منتقل کرده‌ایم و در غیر این صورت در علامت $\{\dots\}$ که

نشان‌دهنده تکرار متن و * {...} که نشان‌دهنده تکرار محتوا است، قرار داده‌ایم که مطالعه آن قسمت می‌تواند برای مرور مطالب مفید واقع شود.

۶- در این نوبت از چاپ آن قسمت از یادداشت‌های استاد که مطالب جدیدی علاوه بر مطالب کتاب داشته، در پاورقی قسمت مرتبط آورده و با عنوان یادداشت استاد متمایز شده است.

۷- چرایی و چگونگی سیر مطالعاتی برنامه‌ریزی شده در چهار سطح، در کتاب بینش مطهر توضیح داده شده است. اندیشه‌جویان سیر مطالعاتی آسان به مشکل بینش مطهر، لازم است در ابتدا چگونگی مواجهه با آثار استاد شهید مطهری را از کتاب بینش مطهر، مطالعه نمایند.

۸- ترتیب کتاب‌های آثار شهید مطهری در چهار سطح طراحی شده و مرحله‌بندی آنها در سیر مطالعاتی آسان به مشکل با رویکرد موضوعی و همچنین جایگاه این کتاب در این برنامه به شرح زیر می‌باشد:

سطوح چهارگانه سیر مطالعاتی بینش مطهر (۴ سطح در ۱۱ مرحله)

سطح یک	سطح دو	سطح سه	سطح چهار
مرحله اول	مرحله اول	مرحله اول	مرحله اول
۱. بینش مطهر	۱۳. تربیت و رشد اسلامی	۲۲. اسلام و ملی‌گرایی	۲۱. نهجی به نهج البلاغه
۲. آزادی انسان	۱۴. عقل و علم	۲۳. بیداری اسلامی	۳۲. معرفت‌شناسی
۳. آزادی بندگی، هدف زندگی	۱۵. اخلاق اسلامی	۲۴. ولایت فقیه و روحانیت	۳۳. علم اخلاق
۴. خدا در زندگی انسان (به ضمیمه آزادی و بردگی در اسلام)	۱۶. عدالت	۲۵. احیای فکر دینی و علل دین‌گریزی	۳۴. عرفان اسلامی
مرحله دوم	مرحله دوم	مرحله دوم	مرحله دوم
۵. سیره نبوی	۱۷. حقوق زن و مرد در اسلام، جلد اول (مبانی)	۲۶. اسلام و توسعه	۳۵. خداشناسی
۶. تبلیغ	۱۸. حقوق زن و مرد در اسلام، جلد دوم	۲۷. پایان پیامبری	۳۶. عدل و قدر
۷. مسئله نفاق	۱۹. حقوق زن و مرد در اسلام، جلد سوم	۲۸. انسان‌شناسی	۳۷. جامعه‌شناسی و تاریخ
۸. سیره امیرالمؤمنین (علیه السلام)	۲۰. حقوق زن و مرد در اسلام، جلد چهارم (اخلاق جنسیتی)	۲۹. فطرت انسان	۳۸. پیامبرشناسی
مرحله سوم	مرحله سوم	مرحله سوم	مرحله سوم
۹. نهضت حسینی	۲۱. حقوق زن و مرد در اسلام، جلد پنجم (حجاب)	۳۰. کمال انسان و انسان کامل	۴۰. رستاخیز
۱۰. امر به معروف و نهی از منکر			
۱۱. سیره معصومین (علیهم السلام)			
۱۲. مهدویت			

کتاب ضمانم (۱) - اقتصاد اسلامی ۲ - تاریخ عقاید اقتصادی ۳ - کتب تفسیری ۴ - کتب مباحث فلسفی

۹- مطالعه، مباحثه و تدریس این کتاب برای ۴ هفته در نظر گرفته شده است و برنامه زمان‌بندی مطالعاتی و مقرری این کتاب به شرح زیر می‌باشد:

هفته اول	دروس اول تا سوم	۴۸ صفحه
هفته دوم	دروس چهارم تا هشتم	۶۵ صفحه
هفته سوم	دروس نهم تا دوازدهم	۶۰ صفحه
هفته چهارم	دروس سیزدهم تا شانزدهم	۶۰ صفحه

در پایان با توجه به اینکه ممکن است در چینش مطالب کتاب، بتوان با نظم و ترتیب‌بندی بهتر، نتیجه مناسب‌تری از تأثیر مباحث استاد مطهری برای مخاطبین این اندیشه‌های بلند حاصل گردد، از مخاطبین و اندیشه‌جویان این آثار گران‌سنگ متواضعانه درخواست می‌گردد، ما را از راهنمایی‌های ارزشمند خود بهره‌مند فرمایند.

و من الله التوفیق

دبیرخانه بینش مطهر

سید محمد صالح هاشمی گلپایگانی